

Voleybolda Başarıya Giden Yol: Motivasyonel İklimin Hedef Yönelimine Etkisi

The Path to Success in Volleyball: The Impact of Motivational Climate on Goal Orientation

***Mesut GÜLEŞCE¹, Ekrem Levent İLHAN², Fatih ERİŞ³**

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

²Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

³Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenman Eğitimi Bölümü, Van, Türkiye.

***Corresponding author / Sorumlu Yazar:** Mesut GÜLEŞCE, **E-posta:** mesutgulesce@gmail.com

Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderi Tarihi / Received : 03.05.2025

Kabul Tarihi / Accepted :25.06.2025

Online Yayın Tarihi / Published : 30.06.2025

[https://doi.org/ 10.71243/dksbd.1689912](https://doi.org/10.71243/dksbd.1689912)

Özet

Bu çalışma, voleybolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim algılarının profesyonellik durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde öğrenim gören ve farklı spor kulüplerinde faaliyet gösteren 257 erkek voleybolcu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar profesyonel (%66) ve amatör (%34) olarak sınıflandırılmıştır. Veriler, Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği ile Sporda Algılanan Motivasyonel İklim Ölçeği kullanılarak toplanmış ve SPSS 26. programında analiz edilmiştir. Sonuçlar, profesyonel ve amatör voleybolcular arasında ego yönelimi, görev yönelimi, performans iklimi ve ustalık iklimi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmadığını göstermiştir. Korelasyon analizleri, hedef yönelimi ile algılanan motivasyonel iklim arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, regresyon analizleri, performans iklimi algısının ego yönelimi üzerinde ve ustalık iklimi algısının görev yönelimi üzerinde pozitif ve anlamlı etkileri olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, profesyonellik düzeyinden bağımsız olarak, voleybolcuların motivasyonel iklim ve hedef yönelimi algılarının benzer olduğunu ve sporcuların motivasyonlarını artırmak için evrensel stratejilerin kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Gelecekteki araştırmalar, farklı spor dalları ve kültürel bağlamlarda bu bulguları genişletmeli ve motivasyonel stratejilerin uzun vadeli etkilerini incelemelidir.

Anahtar Kelimeler: Voleybol, hedef yönelimi, motivasyonel iklim, profesyonellik, spor psikolojisi, performans.

Abstract

This study examined whether volleyball players' goal orientations and perceived motivational climate differ according to their professional status. The research was conducted on 257 male volleyball players studying at Van Yüzüncü Yıl University and actively participating in various sports clubs. Participants were classified as professional (66%) and amateur (34%). Data were collected using the Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire and the Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire and analyzed with SPSS 22. The results indicated no statistically significant differences between professional and amateur volleyball players in terms of ego orientation, task orientation, performance climate, and mastery climate. Correlation analyses revealed positive and significant relationships between goal orientation and perceived motivational climate. Additionally, regression analyses showed that perceived performance climate positively and significantly predicted ego orientation, and perceived mastery climate positively and significantly predicted task orientation. These findings suggest that regardless of professional status, volleyball players' perceptions of motivational climate and goal orientation are similar, and universal strategies can be employed to enhance athletes' motivation. Future research should expand these findings across different sports and cultural contexts and investigate the long-term effects of motivational strategies.

Keywords: Volleyball, goal orientation, motivational climate, professionalism, sports psychology, performance.

Giriş

Motivasyonun anlaşılması ve geliştirilmesi hem genel psikoloji hem de egzersiz ve spor psikolojisi alanlarında büyük öneme sahiptir. Motivasyon, enerji, yönelim ve devamlılıkla ilişkilidir (Baydoğan ve Goktas, 2024) ve hedeflerin ortaya çıkışını ve sürdürülebilirliğini açıklamayı amaçlar Modern teorilere göre motivasyon bir varlık değil, dinamik bir süreçtir (Maehr ve Braskamp, 1986). Bu nedenle, motivasyonun anlaşılması için sürecin ve bu süreci yönlendiren yapıların incelenmesi gereklidir. Motivasyon süreci, başarı davranışını harekete geçiren, yönlendiren ve düzenleyen psikolojik yapılarla açıklanır (Aslan ve Doğan, 2020). Bu yapılar, bireysel ve sosyal olarak değerli hedefler, duygusal uyarılma ve kişisel irade inançlarını içerir Tarihsel olarak, motivasyon kavramı deterministik anlayıştan mekanik anlayışa, organizmik yaklaşımdan bilişsel yaklaşıma kadar çeşitli teorik perspektiflerle tartışılmıştır (Ford, 1992). Motivasyon teorileri, davranışın ne tarafından harekete geçirildiğine ve yönlendirildiğine odaklanır (Ryan ve Deci, 2017). Başarı davranışının belirleyicileri, davranışsal yoğunluk (yoğun çaba), devamlılık (tekrarlı denemeler), eylem seçenekleri ve performans (sonuçlar) olarak tanımlanır (Koca, 2024). Fiziksel aktivite ortamlarında başarı davranışları, katılımcıların daha fazla çaba sarf ettiğinde, konsantrasyonlarını artırdığında, daha uzun süre devam ettiğinde ve daha dikkatli olduğunda gözlemlenir (Aslan ve ark. 2018). Başarı davranışının bilişsel belirleyicileri arasında yaklaşma ve kaçınma eğilimleri, beklentiler ve başarı veya başarısızlığın teşvik edici değerleri yer alır (Topaloğlu, 2006). Sporda motivasyon araştırmalarının büyük çoğunluğu sosyal-bilişsel bir yaklaşımı benimser (Treasure, Duda, Hall, Roberts, Ames, ve Maehr, 2001). Bu yaklaşımda, başarı, fiziksel aktivite ortamında kişisel veya sosyal olarak değerli bir hedefe ulaşmak olarak tanımlanır. Hedefler kişisel olabilir; kilo kaybı, beceri geliştirme veya bir rakibi yenme gibi. Bu nedenle, başarı öznel olarak değerlendirilir ve bireyin başarı veya başarısızlık algısına dayanır (Maehr, 1974).

Başarı Hedef Yaklaşımı, bireyin hedef yönelimli bir varlık olduğunu ve başarı durumlarında hedeflerin bireyin inançlarını ve sonraki kararlarını yönlendirdiğini varsayar (Üzbe ve Bacanlı, 2015). Bireyin motivasyonunu anlamak için başarı davranışının işlevi ve anlamı dikkate alınmalıdır. Bu yaklaşım, bireylerin başarı ilişkili davranışlarına yön veren hedef türlerini açıklar. Başarı Hedef Yaklaşımına göre, bireylerin davranışlarında ego veya görev odaklı hareket etmeye eğilimli oldukları kabul edilir ve bu eğilimler başarı hedefi yönelimleri olarak adlandırılır (Nicholls, 1984). Ego veya görev yönelim eğilimleri, bireylerin sosyal ve eğitim ortamlarındaki deneyimleri ile şekillenir (Nicholls, 1989). Görev yönelimi, beceri öğrenimi, sıkı çalışma ve görevde ustalığı içerirken, ego yönelimi üstünlük ve tanınmışlıkla ilişkilidir (Zehir ve Turan, 2024). Görev yönelimli bireyler çaba ve iş birliği ile başarıya ulaşacağına inanırken, ego yönelimli bireyler üstün yetenekleri ile başarıya ulaşacaklarına inanır. Bu iki yönelim, her sporcuda farklı derecelerde bulunabilir ve performansa bağlı olarak değişebilir (Duda ve Whitehead, 1998). Motivasyonel iklim, bir takım veya kulüpte var olan genel ortamı ve sporculara iletilen mesajları ifade eder (Aydın, 2019). İklim, ustalık ve performans iklimi olarak iki boyutta ele alınır. Ustalık iklimi, beceri geliştirme ve iş birliğini teşvik ederken, performans iklimi normatif karşılaştırmalar ve rekabeti destekler (Gencer, 2021). Literatürde, hedef yönelimi ile algılanan motivasyonel iklim arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu gösteren çalışmalar vardır (Gencer ve İlhan, 2012; Toros ve Kuruç, 2005; Üngür, 2009). Çalışmalar, ego yönelimi ile performans iklimi ve görev yönelimi ile ustalık iklimi arasında yüksek düzeyde ilişkiler saptamıştır. Bu bulgular, spor ortamlarında desteklenen motivasyonel iklimler ile sporcuların hedef yönelimleri arasında etkileşim olduğunu göstermektedir. Antrenörler, sporcuların motivasyonel iklim algısının ve motivasyon kalitesinin inşasında aktif rol oynarlar ve motivasyonel yönelim eğilimlerini pekiştirirler (Aydın, 2019). Bu bağlamda, araştırmada voleybolcuların motivasyonlarının daha iyi anlaşılması için hedef yönelim eğilimleri ve motivasyonel iklim algıları belirlenmiş, bu iki yapı arasındaki ilişki incelenmiş ve profesyonel olma durumlarına göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylece, voleybolcuların hedef

yönelimleri tespit edilerek, antrenörlere motivasyonel iklimler oluşturma ve sporcuların başarıya ulaşmalarını yönlendirme konusunda rehberlik edilebilir.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın temel bileşenleri kapsamında; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

Araştırma Modeli

Araştırma, pozitivist paradigma temelinde gerçekleştirilmiş olup, betimsel (tarama) ve ilişkisel (korelasyonel, nedensel karşılaştırma) araştırma desenlerinden yararlanılmıştır (Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz ve Çakmak, 2015). Bu metodolojik yaklaşım, araştırmanın amacına uygun olarak veri toplama ve analiz süreçlerinin sistematik bir şekilde yapılandırılmasını sağlamaktadır. Betimsel araştırma deseni, mevcut durumun ayrıntılı bir şekilde betimlenmesi ve konuya ilişkin nicel verilerin kapsamlı bir analizinin yapılması üzerine odaklanmaktadır. İlişkisel araştırma deseni ise, araştırılan değişkenler arasındaki ilişkilerin doğası, yönü ve gücünü belirlemeye yönelik analizleri içermektedir (Fraenkel, Wallen, ve Hyun, 1993). Korelasyonel analizler, değişkenler arasındaki ilişkileri nicel olarak ortaya koyarken; nedensel karşılaştırma desenleri, belirli değişkenlerin diğer değişkenler üzerindeki etkilerini ve olası neden-sonuç ilişkilerini derinlemesine incelemektedir. Bu yöntem kombinasyonu, araştırma bulgularının bilimsel geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla benimsenmiştir.

Araştırmanın Grubu

Araştırma grubu, uygun örnekleme yöntemine (Büyüköztürk ve ark., 2015) göre belirlenmiş olup, Van ilinde öğrenim gören/görmüş ve spor hayatlarına farklı spor kulüplerinde devam eden 257 erkek voleybolcudan oluşmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi, yakın çevrede bulunan ve erişimi kolay, mevcut ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamak isteyen bireyler üzerinde yapılan bir örnekleme yöntemidir. Sporcuların yaş aralığı 18 ile 27 arasında değişmekte olup, yaş ortalamaları 21.43 ± 2.69 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar profesyonellik düzeylerine göre incelenmiş olup, %66'sı profesyonel voleybolcu ($n=169$) ve %34'ü amatör voleybolcu ($n=88$) olarak sınıflandırılmıştır. Bu kapsamlı örnekleme, farklı profesyonellik düzeylerinde bulunan voleybolcuların motivasyonel iklim ve hedef yönelimi üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği

Bu çalışmada, Duda (1989) tarafından geliştirilen ve Toros (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 6 ego yönelimi ve 7 görev yönelimi olmak üzere toplam 13 madde içermekte olup, 5'li Likert tipi formatında düzenlenmiştir. Toros'un (2001) Türk sporcular üzerinde gerçekleştirdiği açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ego ve görev yönelimi faktörlerinin toplam varyansın %58'ini açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinde, iç tutarlık katsayısı görev yönelimi için .87, ego yönelimi için ise .85 olarak bulunmuştur. Üç haftalık test-tekrar test güvenirliği ise görev yönelimi için .65, ego yönelimi için .72 olarak saptanmıştır. Ölçekte yer alan maddeler, görev ve ego yönelimini belirlemeye yöneliktir. Örneğin, "En iyi ben olduğumda kendimi sporda başarılı hissederim" ego yönelimini ifade eden bir madde iken, "Öğrendiğim bir beceriyi gerçekten doğru yaptığıma inandığımda kendimi sporda başarılı hissederim" göre yönelimine yönelik bir maddedir. Bu çalışmada yapılan iç tutarlık analizinde Cronbach Alpha katsayısı ego yönelimi için .73, görev yönelimi için ise .79 olarak hesaplanmıştır.

Sporda Algılanan Motivasyonel İklim Ölçeği

Bu çalışmada, Walling ve diğerleri, (1993) tarafından geliştirilen ve Toros (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan Sporda Algılanan Motivasyonel İklim Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 9 performans

iklimi ve 12 ustalık iklimi olmak üzere toplam 21 madde içermekte olup, 5'li Likert tipi formatında düzenlenmiştir. Toros'un (2001) Türk sporcular üzerinde yaptığı açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ustalık ve performans iklimi faktörlerinin toplam varyansın %51'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Geçerlik ve güvenirlik analizlerinde, iç tutarlık katsayısı ustalık iklimi için .84, performans iklimi için ise .90 olarak bulunmuştur. Üç haftalık test-tekrar test güvenirliği ise ustalık iklimi için .66, performans iklimi için .74 olarak saptanmıştır. Ölçekte yer alan maddeler, sporcuların algıladıkları motivasyonel iklimi belirlemeye yöneliktir. Örneğin, "Bu takımda koçlar, bazı oyuncularını diğerlerinden daha fazla tercih ederler" ifadesi performans iklimini betimlerken, "Bu takımda oyuncular, eksik yönleri üzerine çalışmak için teşvik edilirler" maddesi ustalık iklimini betimlemektedir. Bu araştırmada yapılan iç tutarlık analizinde Cronbach Alpha katsayısı performans iklimi için .72, ustalık iklimi için ise .73 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, Van yüzüncü Yıl Üniversitesi sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın etik kurulu Başkanlığında 2025/08 oturum ve 21 sayılı karar doğrultusunda 2024-2025 eğitim-öğretim yılında çevrimiçi ortamda (Google Formlar) katılımcılardan toplanmıştır. İlgili ölçeklerin cevaplanma süresi ortalama 10 dakika olarak belirlenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden sporcular, ilgili ölçekleri araştırmacının gözetiminde doldurmuşlardır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 26.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubundan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği normallik testi (Test of Normality) ile sınanmış, aşağıdaki çarpıklık ve basıklık değerleri tespit edilmiştir (Bkz Tablo.1)

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Test Of Normality Testi

Değişken	Skevsness	Kurtious
Ego Yönelimi	-0.362	-0.142
Görev Yönelimi	-0.429	0.106
Performans İklimi	-0.203	-0.390
Ustalık İklimi	-0.840	0.915

Tabachnick ve Fidell (2013), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.5 ve -1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağıldığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerinin belirtilen aralıkta olması, verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Bu nedenle, araştırmada parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde, çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Öncelikle, betimsel istatistikler kapsamında ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır. Hedef yönelimi ile algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla basit korelasyon analizi uygulanmıştır. Ayrıca, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi daha ayrıntılı incelemek için basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklimin profesyonellik durumuna göre karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklemeler için t-testi kullanılmıştır. Bu istatistiksel yöntemler, araştırmada elde edilen verilerin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesini ve bulguların güvenilir bir biçimde yorumlanmasını sağlamıştır.

Bulgular

Bu bölümde voleybolcuların hedef yönelimi ve motivasyonel iklim algısı betimsel istatistiklerine, hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişkilere ve hedef yönelimi ile algılanan motivasyonel iklimin profesyonel olma durumuna göre karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 2 : Katılımcıların Hedef yönelimi ve motivasyonel iklim algısı betimsel ve korelasyon analzi sonuçları

Değişkenler	$\bar{x}$	sd	α	1	2	3	4
Ego Yönelimi	3.43	0.71	0.73	1			
Görev Yönelimi	3.79	.067	0.79	0.40**	1		
Performans İklimi	3.62	0.51	0.72	0.46**	0.36*	1	
Uсталık İklimi	4.30	0.63	0.73	0.35*	0.55**	0.42	1

Not: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Tablo 2, katılımcıların hedef yönelimi ve motivasyonel iklim algısına ilişkin betimsel ve korelasyon analizi sonuçlarını özetlemektedir. Veriler, ego yönelimi ($\bar{x}=3.43$, $sd=0.71$, $\alpha=0.73$), görev yönelimi ($\bar{x}=3.79$, $sd=0.67$, $\alpha=0.79$), performans iklimi ($\bar{x}=3.62$, $sd=0.51$, $\alpha=0.72$) ve utsalık iklimi ($\bar{x}=4.30$, $sd=0.63$, $\alpha=0.73$) değişkenlerini kapsamaktadır. Korelasyon analizleri, ego yönelimi ile görev yönelimi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.40$, $p<0.01$), ego yönelimi ile performans iklimi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.46$, $p<0.01$), ve ego yönelimi ile utsalık iklimi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.35$, $p<0.05$) olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, görev yönelimi ile performans iklimi ($r=0.36$, $p<0.05$) ve utsalık iklimi ($r=0.55$, $p<0.01$) arasında da pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Performans iklimi ile utsalık iklimi arasında ise pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.42$, $p<0.01$) tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, ölçeklerin güvenilirliğini gösteren Cronbach Alfa katsayıları ile desteklenmiş ve elde edilen verilerin güvenilir olduğunu doğrulamıştır.

Tablo 3 : Performans İklim Algısının Ego Yönelimi Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçlar

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	(SE)	F	p
	0.46	0.21	0.20	0.64	26.53	
Değişken	B	SE	(β)	t		
Sabit	1.69	0.42		4.02		.001
Performans İklimi	0.48	0.09	0.46	5.15		

Regresyon analizi sonuçlarına göre, performans iklim algısının ego yönelimi üzerindeki yordayıcı etkisi anlamlı bulunmuştur. Model özeti, $R=0.46$, $R^2=0.21$ ve düzeltilmiş $R^2=0.20$ değerleriyle, performans iklim algısının ego yönelimi üzerindeki toplam varyansın %21'ini açıkladığını göstermektedir. Standart hata (SE) 0.64 olarak hesaplanmış ve F değeri 26.53 ($p<0.001$) olarak bulunmuştur, bu da modelin genel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Katsayılar incelendiğinde, sabit katsayısı (B) 1.69 ($SE=0.42$, $t=4.02$, $p<0.001$) ve performans iklimi katsayısı (B) 0.48 ($SE=0.09$, $\beta=0.46$, $t=5.15$, $p<0.001$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, performans iklim algısının ego yönelimi üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4 : Uсталık İklim Algısının Görev Yönelimi Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçlar

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	(SE)	F	p
	0.55	0.30	0.29	0.57	42.86	.001
Değişken	B	SE	(β)	t		
Sabit	1.20	0.40		3.00		.003
Performans İklimi	0.61	0.09	0.55	6.55		.001

Regresyon analizi sonuçlarına göre, utsalık iklim algısının görev yönelimi üzerindeki yordayıcı etkisi anlamlı bulunmuştur. Model özeti, $R=0.55$, $R^2=0.30$ ve düzeltilmiş $R^2=0.29$ değerleriyle, utsalık iklim algısının görev yönelimi üzerindeki toplam varyansın %30'unu açıkladığını göstermektedir. Standart hata (SE) 0.57 olarak hesaplanmış ve F değeri 42.86 ($p<0.001$) olarak bulunmuştur, bu da modelin genel olarak anlamlı olduğunu ifade etmektedir. Katsayılar incelendiğinde, sabit katsayısı (B) 1.20 ($SE=0.40$, $t=3.00$, $p=0.003$) ve utsalık iklimi katsayısı (B) 0.61 ($SE=0.09$, $\beta=0.55$, $t=6.55$, $p<0.001$)

olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar, ustalık iklim algısının görev yönelimi üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Tablo 5 : Hedef Yönelimi ve Algılanan Motivasyonel İklimin Profesyonellik Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Profesyonellik Durumu	N	Ort.	Ss.	Sd	t	p
Ego Yönelimi	Profesyonel	169	3.40	0.70	255	-1.23	0.22
	Amatör	88	3.50	0.72			
Görev Yönelimi	Profesyonel	169	3.85	0.65	255	-0.98	0.33
	Amatör	88	3.78	0.68			
Performans İklimi	Profesyonel	169	3.60	0.52	255	-0.77	0.44
	Amatör	88	3.65	0.55			
Ustalık İklimi	Profesyonel	169	4.28	0.68	255	-1.12	0.26
	Amatör	88	4.32	0.66			

p<.05

Yapılan t-testi analizine göre, profesyonel ve amatör voleybolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmamıştır. Ego yönelimi açısından, profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.40 (Ss=0.70) iken, amatör voleybolcuların ortalaması 3.50 (Ss=0.72) olarak tespit edilmiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (t=-1.23, p=0.22). Görev yönelimi açısından, profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.85 (Ss=0.65) ve amatör voleybolcuların ortalaması 3.78 (Ss=0.68) olup, bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir (t=-0.98, p=0.33). Performans iklimi algısında ise, profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.60 (Ss=0.52) ve amatör voleybolcuların ortalaması 3.65 (Ss=0.55) olup, yine anlamlı bir fark bulunmamıştır (t=-0.77, p=0.44). Son olarak, ustalık iklimi algısında profesyonel voleybolcuların ortalaması 4.28 (Ss=0.68) ve amatör voleybolcuların ortalaması 4.32 (Ss=0.66) olup, bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir (t=-1.12, p=0.26). Bu bulgular, profesyonellik düzeyinin voleybolcuların hedef yönelimi ve algıladıkları motivasyonel iklim üzerinde belirleyici bir etki yaratmadığını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı, voleybolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim algılarının profesyonellik durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Elde edilen bulgular, profesyonel ve amatör voleybolcular arasında hedef yönelimi ve motivasyonel iklim algısı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmadığını ortaya koymuştur. Ego yönelimi açısından profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.40 (Ss=0.70) iken amatör voleybolcuların ortalaması 3.50 (Ss=0.72) olarak tespit edilmiştir. Bu fark, t=-1.23, p=0.22 değerleriyle istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Benzer şekilde, görev yönelimi açısından da profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.85 (Ss=0.65) ve amatör voleybolcuların ortalaması 3.78 (Ss=0.68) olup, bu fark t=-0.98, p=0.33 değerleriyle anlamlı değildir. Performans iklimi algısında, profesyonel voleybolcuların ortalaması 3.60 (Ss=0.52) ve amatör voleybolcuların ortalaması 3.65 (Ss=0.55) olup, bu fark t=-0.77, p=0.44 değerleriyle istatistiksel olarak anlamlı değildir. Ustalık iklimi algısında ise, profesyonel voleybolcuların ortalaması 4.28 (Ss=0.68) ve amatör voleybolcuların ortalaması 4.32 (Ss=0.66) olarak belirlenmiş olup, bu fark da t=-1.12, p=0.26 değerleriyle anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgular, profesyonellik düzeyinin voleybolcuların hedef yönelimi ve algıladıkları motivasyonel iklim üzerinde belirleyici bir etki yaratmadığını göstermektedir. Literatürde, motivasyonel iklim ve hedef yöneliminin çeşitli spor dallarında farklılık gösterebileceği belirtilmiştir (Çekiç ve Kurt, 2017; İncoğlu, 2024). Ancak bu çalışmada, voleybolcuların profesyonel veya amatör olma durumlarına göre bu değişkenlerde belirgin bir farklılık bulunmaması, motivasyonel iklim ve hedef yönelimi ile ilgili evrensel unsurların var olabileceğini işaret etmektedir. Bu sonuçlar, antrenörler ve spor psikologları için önemli çıkarımlar sağlamaktadır. Sporunun profesyonel ya da amatör olmasından bağımsız olarak, hedef yönelimi ve

motivasyonel iklim algısının geliştirilmesi için benzer stratejilerin uygulanabilir olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, sporcuların motivasyonlarını artırmak için görev yönelimi ve ustalık ikliminin teşvik edilmesi önerilebilir (Gencer, 2021). Motivasyon, spor psikolojisi literatüründe geniş bir yer kaplamakta olup, sporcuların performansını doğrudan etkileyen kritik bir unsurdur. Ryan ve Deci (2000), motivasyonun enerji, yönelim ve devamlılıkla ilişkili dinamik bir süreç olduğunu vurgulamışlardır. Bu süreç, bireysel ve sosyal olarak değerli hedeflerin belirlenmesini ve bu hedeflere ulaşma çabalarının sürdürülmesini içerir. Sosyal-bilişsel yaklaşımlar, motivasyonel iklim ve hedef yönelimi arasındaki ilişkileri açıklamada önemli bir rol oynamaktadır. Başarı Hedef Yaklaşımı'na göre, bireyler başarı durumlarında hedef yönelimlerine göre hareket ederler ve bu yönelimler, sosyal ve eğitim ortamlarındaki deneyimlerle şekillenir (Nicholls, 1984; Roberts, Treasure, ve Kavussanu 1997). Bu çalışmanın bulguları, profesyonel ve amatör voleybolcular arasında bu yönelimler açısından anlamlı farklar bulunmadığını göstermektedir. Bu durum, motivasyonel iklim ve hedef yönelimlerinin sporcunun profesyonellik düzeyinden bağımsız olarak benzer şekilde etkilendiğini düşündürmektedir. Araştırma bulguları, sporcuların motivasyonel iklim algılarının antrenörler tarafından nasıl şekillendirilebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Antrenörlerin, sporcuların hedef yönelimlerini destekleyici bir motivasyonel iklim oluşturmaları, sporcuların performansını artırmada kritik bir rol oynayabilir (Sari ve Köleli, 2020). Bu bağlamda, antrenörlerin görev yönelimi ve ustalık iklimini teşvik eden bir yaklaşım benimsemeleri önerilmektedir. Bu tür bir iklim, sporcuların çaba ve iş birliği ile başarıya ulaşma inancını güçlendirir (Aydın, 2019).

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu araştırma, profesyonel ve amatör voleybolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim algılarının büyük ölçüde benzer olduğunu ortaya koymuştur. Ego yönelimi, görev yönelimi, performans iklimi ve ustalık iklimi gibi temel değişkenler açısından profesyonellik düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bu bulgular, sporcuların performansını ve motivasyonunu artırmak amacıyla evrensel stratejilerin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle antrenörler ve spor psikologları, sporcuların motivasyonel iklim ve hedef yönelimlerini olumlu yönde şekillendirebilmek için benzer yaklaşımlar benimseyebilirler. Literatür, motivasyonun enerji, yönelim ve devamlılıkla ilişkili dinamik bir süreç olduğunu ve bireysel ile sosyal olarak değerli hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşma çabalarının sürdürülmesinin önemini vurgulamaktadır (Ryan ve Deci, 2000; Roberts et al., 2007). Sosyal-bilişsel yaklaşımlar, motivasyonel iklim ve hedef yönelimi arasındaki ilişkilerin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Duda ve Hall, 2001). Bu çalışma, profesyonellik düzeyinden bağımsız olarak voleybolcuların motivasyonel iklim ve hedef yönelimlerinin benzer olduğunu ortaya koyarak, sporcuların motivasyonlarını artırmak amacıyla görev yönelimi ve ustalık iklimini teşvik eden stratejilerin kullanılabileceğini göstermektedir. Gelecekteki araştırmaların, farklı spor dalları ve kültürel bağlamlarda motivasyonel iklim ve hedef yönelimi arasındaki ilişkileri daha kapsamlı bir şekilde inceleyerek bu bulguları desteklemesi ve genişletmesi beklenmektedir. Ayrıca, uzunlamasına çalışmalar ile motivasyonel iklim ve hedef yönelimlerinin zaman içerisindeki değişimi ve bu değişimin sporcuların performansı üzerindeki etkileri daha ayrıntılı olarak araştırılmalıdır. Bu tür çalışmalar, motivasyonel stratejilerin etkinliğini ve sporcuların uzun vadeli gelişimlerine olan katkılarını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Kaynaklar

- Arslan, S. S., Alemdaroğlu, İ., Öksüz, Ç., Karaduman, A. A., & Yılmaz, Ö. T. (2018). Genç bireylerde fiziksel aktivitenin akademik başarı ve depresyon üzerine etkisi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 6(1), 37-42.
- Aslan, M., Doğan, S., (2020). Dışsal motivasyon, içsel motivasyon ve performans etkileşimine kuramsal bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 291-301.
- Aydın, E. (2019). Motivasyonel iklim ve hedef bağlılığının antrenör sporcu ilişkisine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 96-106.

- Baydoğan, E., & Goktas, Z. (2024). Atletizm ve judo sporcularında spora katılım güdülleri ve sporda başarı hedefleri üzerine araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 198-219.
- Bayrakçı, S., Oktay, Ö., Samancı, O., & Canpolat, N. (2021). Motivasyon kuramları çerçevesinde öğrencilerin öğrenme motivasyonlarının artırılması: Bir derleme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2), 677-698.
- Büyükoztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri.
- Çekiç, Ö., & Kurt, C. (2017). Farklı mevkilerde oynayan futbolcularda hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişki. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 3(3), 93-102.
- Duda, J. L. (1989). Goal perspectives, participation and persistence in sport. *International Journal of Sport Psychology*, 20, 42-56.
- Duda, J. L., & Whitehead, J. (2015). Toward quality not quantity in sport motivation. In *Becoming a sports coach* (pp. 110-121). Routledge.
- Ford, M. E. (1992). Motivating humans: Goals, emotions, and personal agency beliefs. Sage.
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. (1993). *How to Design and Evaluate Research in Education 10th ed.* McGraw-Hill Education.
- Gencer, E. (2021). Hedef yöneliminin yordayıcısı olarak algılanan motivasyonel iklim: Güreşçiler üzerine bir araştırma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 71-80.
- Gencer, E., & İlhan, E. L. (2012). Goal orientation and motivational climate in badminton athletes. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 1(2), 24-33.
- İnceoğlu Ayaz, E. (2024). Takım sporlarında akran, antrenör motivasyonel ikliminin spora bağlılık ile ilişkisi Pamukkale üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Koca, Ö. F. (2024). Sporcularda hedef bağlılığı üzerine bir araştırma. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 140-159.
- Maehr, M. L. (1974). Culture and achievement motivation. *American Psychologist*, 29(12), 887.
- Maehr, M. L., Braskamp, L. A. (1986). The motivation factor: A theory of personal investment. Lexington Books/D.C. Heath and Com
- Nicholls, J. G. (1984). Achievement motivation: conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological review*, 91(3), 328.
- Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Harvard University Press.
- Nicholls, J.G. (1984). Conceptions of ability and achievement motivation. In *Research on Motivation in Education*, Vol. 1 (edited by R. Ames and C. Ames), pp. 39-73. New York: Academic Press.
- Roberts, G.C., Treasure, D.C. and Kavussanu, M. (1997). Motivation in physical activity contexts: An achievement goal perspective. *Advances in Motivation and Achievement*, Vol. 10 (edited by M. Maehr and P. Pintrich), pp. 4 13-447. Greenwich, CT: JAI Press
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford publications.
- Sarı, İ., & Köleli, N. Y. (2020). Antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların tükenmişlik ve ahlaki karar alma tutumları ile ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(2), 69-82.
- Topaloğlu, T. (2006). *Girişimcinin motivasyonel ve bilişsel kişilik özellikleri: Girişimci ve yöneticilerin öğrenilmiş (manifest) gereksinimleri ve kontrol odaklarının kıyaslanmasına yönelik bir araştırma* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Toros, T. (2001). Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük güçlük derecesi özelliklerinin yaşam doyumuna etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Toros, T. (2009). Genç erkek basketbolcularda, sezon boyunca sporcuların algıladıkları antrenörlük davranışı, hedef yönelimleri, takım sargınlığı, algılanan motivasyonel iklim ve kolektif yeterlik ilişkisi, *Pamukkale Journal of Sport Sciences* .2(1), 27-39
- Treasure, D. C., Duda, J. L., Hall, H. K., Roberts, G. C., Ames, C., & Maehr, M. L. (2001). Clarifying misconceptions and misrepresentations in achievement goal research in sport: A response to Harwood, Hardy, and Swain. *Journal of sport and exercise psychology*, 23(4), 317-329.
- Üngür, G. (2009). Amatör ve profesyonel futbolcularda hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, İzmir.
- Üzbe, N., & Bacanlı, H. (2015). Başarı Hedef Yönelimi, Benlik Saygısı Ve Akademik Başarının Kendini Engellemeyi Yordamadaki Rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 33-50.
- Walling, M. D., Duda, J. L. ve Chi, L., (1993). The Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire: Construct and Predictive Validity, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15, 172-183.
- Zehir, T., & Turan, S. (2024). Görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşma üzerine etkisi. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(3), 278-283